LAISVĖ—LIBERTY
Vienintelis lietuvių kalboje dienraštis Rytinėse Valstijose
Dalis Queens apskrityje (N. Y.) $11.00
Kanadoje 11.00
Kitur užsienyje 15.00
Metams prenumerata:
Jungtinėse Valstijose 10.00
Pavienio egzempl. kaina 5 centai

LAISVĖ
THE LITHUANIAN DAILY

LAISVĖ—LIBERTY
The Only Lithuanian daily in Eastern States
110-12 Atlantic Avenue
Richmond Hill 19, N. Y.
Telephone VIrginia 9-1827
PRICE 5c A COPY

No. 214 **** Richmond Hill 19, N. Y., Penktad., Lapkričio (Nov.) 2, 1956 **** METAI 46-ti

KRISLAI

Bloga!
Paminklai.
Operos atidarymas.
Maria Callas.
Rašo R. Mizara

Dalykai krypsta į blogąją pusę Vengrijoje.

Artimuosiuose Rytuose vystosi karas — vystosi jis labai smarkiai, pavojingai.

Pasirodo, kad britai ir francūzai pastūmėjo Izraelį į karines avantūras, kad tuo galėtų patys pasinaudoti.

Blogai daro tokia maža šalis, kaip Izraelis, kad leidžiasi savo rankomis kitų žarijas žarstyti!

—:—

Ir visa tai atsitiko, kai pas mus vyksta rinkiminė kampanija, kai už kelių dienų bus išspręsta, kas stovės mūsų šalies priešakyje: Eisenhoweris ar Stevensonas!

Man rodosi, Amerika ir Tarybų Sąjunga turėtų griežtai pasisakyti prieš agresorių Izraelį ir prieš britus ir francūzus, kurie kišasi į Egiptą.

Reikia visa daryti, kad sulaikyti karo provokatorius Artimuosiuose Rytuose!

—:—

Dailininkė **R. Krukaitė** rašo Vilniaus spaudoje, jog "per artimiausius metus numatyta pastatyti 53 paminklus įvairiuose respublikos miestuose".

Tarp kitų Vilniuje bus pastatyti paminklai V. Kapsukui, P. Cvirkai, Žemaitei, Gediminui ir kitiems.

Kaip matome, numatyta pastatyti paminklą Gediminui, didžiajam Lietuvos kunigaikščiui, kuris, istorikų nuomone, buvo vienas progresyviausių Lietuvos kunigaikščių.

Gediminas, kaip sako padavimai, sugalvojo įkurti Vilnių.

—:—

Kaune, sako ta pati dailininkė, turės būti pastatytas paminklas Leninui ir Jablonskiui, žymiajam lietuvių kalbininkui.

Klaipėdoje: Kristijonui Donelaičiui ir kompozitoriui Stasiui Šimkui.

Trakuose: didžiajam Lietuvos kunigaikščiui Vytautui.

Šiauliuose: poetui Juliui Janoniui.

Lazdijuose: O. Žemaitytei-Sukackienei.

Plungėje: Vladui Rekašiui.

Dailininkė R. Krukaitė primena, jog skulptūra "suteikia miestams charakteringus bruožus, ko kartais nesugeba padaryti architektūra".

Mano nuomone, skulptūra, paminklai žymiesiems žmonėms ne tik pagražina miestus, bet tuo pačiu kartu jie padeda žmonėms įsisąmoninti į savo tautos istoriją, į praeitį.

—:—

Pirmadienį New Yorko Metropolitan Opera pradėjo savo 72-ąjį sezoną.

Pradėjo su Bellinio opera "Norma", kurioje pažiba buvo dainininkė Maria Calas.

Sakoma, pirmadienį operos lankytojai sumokėjo už įėjimą: $75,510.50. Tai didelė pinigų suma!

—:—

Kritikai pripažįsta, jog Maria Callas, kuri čia debiutavo, yra pirmaeilinė artistė - dainininkė. Jos sopranas — gražus ir didelis.

BRITAI IR FRANCŪZAI BOMBARDUOJA EGIPTO MIESTUS

Egiptas nutraukė santykius su Britanija ir Francūzija; egiptiečiai jau pašovė 8 orlaivius; kariniai veiksmai jūroje; J. T. Generalinė asamblėja susirinko posėdžiui

Kairas. — Britanijos ir Francūzijos karo jėgos pradėjo nuogą agresiją prieš Egiptą; britų ir francūzų reaktyviniai (jet) karo orlaiviai bombardavo Kairą, Aleksandriją, Port Saidą, Ismailą ir kitus miestus. Kaire yra aukų civilinių gyventojų tarpe. Egipto kovos orlaiviai ir zenitinės patrankos pašovė aštuonis britų ir francūzų orlaivius.

Britai ir francūzai skelbia, kad jie bombarduoja "tiktai karines bazes," bet Egipto komunikatai nurodo, kad bombos liejosi virš Kairo miesto centro. Britų-francūzų bendras štabas, dabar įsteigtas Nicosijoje, Kipre, skelbia. kad jie sunaikino Egipto aerodromuose 12 orlaivių, tarp jų kelis tarybinius migus.

Nutraukė santykius

Egiptas paskelbė, kad nutraukia santykius su Britanija ir Francūzija. Britai ir francūzai dar vis teigia, kad jų veiksmai nėra karo aktas, o tik "bandymas paveikti Egiptą greit susitarti." Bet Egipto valdžia paskelbė, kad tas britų-francūzų teigimas nieko neapgaus, kad pravedama nuoga imperialistinė agresija. Pareikalauta iš Britanijos ir Francūzijos, kad jų ambasadoriai ir konsulai tuojau išsinešdintų iš šalies.

Kovos Sinai dykumoje

Tuo tarpu, kai britai ir francūzai bombarduoja Egipto miestus ir karines bazes, izraeliečiai veržiasi pirmyn Sinojaus dykumoje. Jie skelbia, kad jau beveik pasiekę Suezą ir dabar veda veiksmus šiaurinėje Sinojaus srityje, stengdamiesi apsupti Gazos sritį Palestinoje, kurią laiko Egiptas.

Izraeliečiai sako, kad prieš juos Sinojaus pusiasalyje stovi dvi egiptiečių divizijos, bent 20,000 karių. Kiek karių jie patys ten turi, izraeliečiai neskelbia.

Egipto štabas sako, kad francūzų kariniai orlaiviai kartu su izraeliečių orlaiviais bombardavo egiptiečių pėstininkus.

Kapskandino karo laivą

Britų karo laivas Newfoundland netoli Port Saido paskandino egiptiečių mažą karinį laivą, frigatą. Britai davė ultimatumą tam laivui pasiduoti, ir kai egiptiečiai nepaklausė, britų kanuolės laivą paskandino. Patys britai paskui išgelbėję įgulą.

Kitas egiptiečių laivas, kaip žinia, buvo prarastas dieną anksčiau prie Haifos, kur jis pateko į izraeliečių rankas.

Generalinėje Asamblėjoje

Trečiadienį Saugumo taryba Jungtinių Tautų nutarė sušaukti ketvirtadienį Generalinės asamblėjos nepaprasatą posėdį. Pasiūlymą sušaukti tokį posėdį padarė Jugoslavija. Amerika, Tarybų Sąjunga, Čiango delegacija, Kuba, Iranas ir Peru balsavo vieningai už tokio posėdžio sušaukimą, kad svarstyti Izraelio, Britanijos ir Francūzijos agresingus žingsnius prieš Egiptą.

Tik patys britai ir francūzai balsavo prieš, bet negalėjo sulaikyti sušaukimo, nes tokiu klausimu vetuoti negalima.

J. T. generalinis sekretorius Hammarskjoldas griežtai išstojo prieš britus ir francūzus. Jis sakė, kad Amerikos ir Tarybų Sąjungos siūlymai atsikreipti į Izraelį ir Egiptą, kad sudaryti tuojautines paliaubas, galėjo išgelbėti taiką, bet britų ir francūzų vetavimai Saugumo taryboje tam pastojo kelią.

Washingtonas. — Valstybės departmento neoficiališki pareiškimai sutinka su teorija, kad Izraelis susitarė su britais ir francūzais prieš pradėdamas agresiją prieš Egiptą.

Eisenhoweris sakė:

Amerika nesivels

Washingtonas. — Prezidentas Eisenhoweris specialėje kalboje į tautą pasakė, kad Amerika neįsivels į karą Artimuose Rytuose. Jis sakė, kad Amerika apgailestauja Britanijos, Francūzijos ir Izraelio žingsnius. Jis vadino tuos karinius žingsnius klaidingais, bet nevartojo griežtų pasmerkimo žolžių, nevadino britų - francūzų - izraeliečių agresoriais. Jis sakė, kad britų - francūzų žingsniai prieštarauja Jungtinių Tautų principams ir išreiškė viltį, kad Jungt. Tautų Generalinė asamblėja įstengs atsteigti taiką Artimuose Rytuose.

Washingtonas. — Adlai Stevensonas sako, kad prezidento Eisenhowerio kalba apie įvykius Artimuose Rytuose yra ne tiek valstybiniai-prezidentinė, kiek politiniai-prieškarinė. Stevensonas sako, kad toje kalboje Eisenhoweris stengėsi sudaryti įspūdį Amerikos žmonėse, kad tai republikoniška administracija išgelbsti Ameriką iš įsivėlimo į karą.

Nasseris į arabus:

Padėkite Egiptui!

Kairas. — Prezidentas Nasseris per Kairo radiją atsikreipė į visus arabus visu kuom padėti Egiptui atmušti britų - francūzų - izraeliečių agresiją. Jis ragino Alžyro, Maroko ir Tunisijos žmones sustiprinti kovą prieš francūzus, Libijos arabus atakuoti britų aviacijos bazes, Libano, Irako ir Sirijos arabus sulaikyti britų žibalą, kuris plaukia per tų šalių vamzdžius britų karo laivynui. Jis ragino prie streikų, išstojimų ir ginkluotos pagalbos prieš Vakarų imperialistus. Nasseris žadėjo, kad Egiptas kovos iki paskutinių.

Tel Avivas. — Premjeras Ben - Gurionas užtikrino parlamentą, kad neteks susiremti su Jordanu, Sirija arba Libanu. Jis sakė, kad "jie dabar nedrįs mūsų pulti."

Bonna. — Oficiališkai apskaičiuota, kad praeitame kare krito 6 su puse milijono vokiečių kareivių.

Vėliausios žinios
Iš viso pasaulio

Ammanas. — Jordanas nutraukė santykius su britais ir francūzais. Manoma, kad kitos arabiškos šalys, gal išskiriant Iraką, irgi nutrauks tuos santykius.

Tel Avivas. — Izraelio komunikatas teigia, kad jų kariai jau visai atkirto Gazos sritį. Esąs duotas ultimatumas tenykštėms egiptiečių jėgoms pasiduoti. Esą, Egipto aviacija "beveik sumušta."

Pietinis Polius. — Amerikiečių laivyno orlaivis nusileido tiesiog Pietiniame Poliuje.

Belgradas. — Jugoslavijos Komunistų lygos organas "Borba" sako, kad įvykiai Vengrijoje vystosi apgailėtina kryptimi ir susidaro pavojus socialistinei sistemai toje šalyje.

Jakarta.—Trys didžiosios Indonezijos partijos, komunistai, nacionalistai ir Masjumi (musulmonai) atsikreipė į Indonezijos žmones padėti Egiptui. Kuomi ta pagalba tuojau gali išsireikšti, dar neaišku.

Karači. — Pakistanas išreiškė savo solidarumą su Egiptu.

Pekinas. — Žinių agentūra "Naujoji Kinija" sako, kad visa Azija simpatizuoja su Egiptu.

Viena. — Tarybų Sąjungą informavo Austriją, kad vice - premjeras Mikojanas atidėjo kelionę Vienon.

Darbo partija prieš agresiją

Londonas. — Britanijos Darbo partijos vadas Hugh Gaitskell pareiškė, kad Darbo partija griežtai smerkia agresiją prieš Egiptą. Nutardama pradėti karinius veiksmus prieš Egiptą, Edeno valdžia atliko pasiutusį aktą, sakė darbiečių vadas.

Bet tuo tarpu, kai darbiečiai, kurie opozicijoje, smerkia savo valdžios aktus, Francūzijos socialistai, kurie prie valdžios vairo, tuos aktus praveda ir jų organas "Populaire" sveikina užpuolimą ant Egipto.

Mano krisluose trečiadienį įvyko klaida: kalbant apie neregiams literatūrą, buvo pasakyta, kad ji spausdinama pagal "Blair" sistemą, o turėjo būti pagal **Braille** sistemą.

Gavimui Naujų Skaitytojų
LAISVĖS VAJUS

Vajus gavimui Laisvei naujų skaitytojų ir atnaujinimui prenumeratų prasidėjo spalio 1 d. ir eis iki sausio 1 d. 1957.

KONTESTANTŲ STOVIS ŠIANDIEN YRA TOKS:

	Punktai
Lawrence, Mass.	**1260**
Philadelphijos vajininkai	**1180**
Geo. Shimaitis, Brockton, Mass.	**1060**
Elizabetho vajininkai	**1040**
L. Prūseika, Chicago, Ill.	**904**
Waterburio vajininkai	**840**
So. Boston, Mass.	**820**
Harrisono vajininkai	**740**
Pittsburgho vajininkai	**720**
Newarko vajininkai	**656**

P. Paserskis—A. Žemaitis Baltimore, Md.	646
Norwoodo vajininkai	480
Worcester, Mass.	400
Clevelando vajininkai	380
A. Apšegienė, Auburn, Me.	344
L. Tilwick, Easton, Pa.	320
LLD Moterų kuopa, Binghamton, N. Y.	300
V. Kvetkas, Cambridge, Mass.	200
Vera Smalstis, Detroit, Mich.	200
P. Šlekaitis, Scranton, Pa.	184
J. Pątkus, New Haven, Conn.	160
J. Kazmer, Pittsburgh, Pa.	156
P. Bečis—M. Adomonis, Great Neck, N. Y.	120
Brooklyno vajininkai	80
C. K. Urban, Hudson, Mass.	80
V. Ramanauskas, Minersville, Pa.	80
A. Valinčius, Pittston, Mass.	60
A. Kuzmickas, Girardville, Pa.	40

$25 PRIETELIŲ KLUBAS

Į Prietelių Klubą, su pilnu mokesčiu $25, įstojo **A. Medeika,** Muse, Pa.

BIUDŽETO SUKĖLIMUI 1957 METAMS AUKŲ GAUTA SEKAMAI:

D. Burba, Stamford, Conn.	$10.00
Detroito Dainininkė	10.00
P. Walkins, Coal Center, Pa.	10.00
Charles Austra, Portage, Pa.	5.00
Walter Lyles, Sr., Murrysville, Pa.	5.00
P. A. Klimas, Brockton, Mass.	5.00
F. Sapiega, Troy, N. Y.	3.00
Mary Dobinis, Cambria Heights, N. Y.	3.00
Ch. Valinskas, Chicago, Ill.	2.00
Domicelė Aksomitas, Hartford, Conn.	2.00
Mrs. P. Mataitis, Hellertown, Pa.	1.00

(Tąsa 4—tame puslap.)

Nagy kalbėjo Budapešto miniom; Gero ir Hegedus apleido kraštą; šalyje ramu, bet padėtis neaiški

Budapeštas.— Premjeras Imre Nagy kalbėjo didelei miniai prie parlamento rūmų. Jis sakė, kad Vengrija užves derybas su Sovietais apie visų tarybinių karo jėgų pasitraukimą iš Vengrijos. Nagy taipgi sakė, kad gali būti, jog Vengrija visai pasitrauks iš Varšuvos pakto.

Tuo tarpu pranešama, kad buvęs Komunistų partijos sekretorius Erno Gero ir buvęs premjeras Hegedus apleido šalį. Apie tai oficiališkai praneša Budapešto radijas. Manoma, kad jis išvyko Rumunijon arba Tarybų Sąjungon. Anksčiau buvo paskleista gandų, kad Gero užmuštas.

Tarybinių jėgų jau nematyti Budapešte. Padėtis šalyje dar lieka neaiški. Pačiame Budapešte suimta nemažai buvusios slaptosios policijos narių, tvarką palaiko kariuomenės, paprastosios policijos ir darbininkų bei studentų ginkluoti patruliai. Komunistas Nagy premjeras, bet tuo pačiu laiku kitų partijų atstovai skelbia, kad "Komunistų partijos beveik neliko."

Taip vadinamų "Smulkiųjų savininkų" partijos žmogus Tildy, kuris dabar vice - premjeras, sako, kad Vengrija turės tapti neutrališka šalimi, kokia yra Austrija. Jis nieko nesakė apie ekonominę sistemą, ar Vengrijoje liks socializmas. Darbininkų (Komunistų) partijos pirmas sekretorius Kadaras sakė spaudos atstovams, kad socializmas liks. Vengrijos žmonės jo neatsižadės, nors jis bus statomas žymiai kitaip, negu buvo po Rakošio-Gero vadovybe. Kadaras kalbėjo apie "Rakošio-Gero teroristinę kliką."

Provincijoje lieka stiprios tarybinės įgulos, bet vietomis anti-tarybiniai elementai daužo paminklus, kurie pastatyti kritusiems Tarybų armijos kariams.

Visokie sukilėlių komitetai provinciijos miestuose dar vis mitinguoja, stato visokius reikalavimus. Manoma, kad praeis kelios savaitės, iki padėtis susikristalizuos ir paaiškės, kokios formos valdžia nusistovės Vengrijoje.

Stockholmas. — Norvegijos ir Švedijos užsienio reikalų ministrai pasmerkė britų - francūzų agresiją prieš Egiptą.

ORAS NEW YORKE
Dalinai apsiniaukę, vėsu.

LAISVĖ

LITHUANIAN DAILY, PUBLISHED BY
The Laisve, Inc.
Established April 5, 1911
Every day except Sundays, Mondays and Holidays
110-12 ATLANTIC AVENUE, RICHMOND HILL 19, N. Y.

President CLEMENT BREADY; Secr.-Treasurer, WILLIAM CHAPELS
Editor, ROY MIZARA

SUBSCRIPTION RATES

United States, per year $10.00	Canada and Brazil, per year $11.00
United States, per 6 months $6.00	Canada and Brazil, 6 months $6.50
Queens Co. ..... $11.00 per year	Foreign countries, per year $15.00
Queens Co. ..... $6.50 per six mos.	Foreign countries, 6 months $8.00

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y. under the Act of March 3, 1879

"TIKRASIS KARAS" AR TIK "ŠIAIP SAU" MŪŠIAI?

JAU PRIEŠ KAI KURĮ laiką buvo skelbta ir nuogąstauta, kad Izraelis ruošiasi užpulti arabiškus savo kaimynus: Jordaną arba Egiptą. Tos šalies valdžia buvo paskelbusi mobilizaciją, ji buvo paruošusi ginklus, ji, vadinasi, buvo nusitarusi "ką nors" pradėti.

Na, ir Izraelis pradėjo!

Šiuos žodžius rašant, jo kariuomenė yra įsiveržusi į Egiptą, į Sinajaus dykumas ir jau esanti arti Suezo kanalo.

Egiptas buvo užpultas netikėtai ir dėl to Izraelio kariuomenei nesunku buvo varytis pirmyn ir gilyn į Egipto teritoriją.

Egiptiečiai, sakoma, pradėjo pulti įsiveržėlius ir mūšiai jau eina. Kas iš to viso išeis, sunku pasakyti.

—:—

IZRAELIS — maža valstybėlė. Iš viso ji teužima tik apie 8,000 ketvirtainių mylių. Vadinasi, Izraelio žemės plotas mažesnis kaip pusė Lietuvos. Be to, ir tame plote yra dykumų, blogos žemės. O gyventojų, sakoma, šiandien Izraelyje yra apie 1,800,000.

Ši valstybėlė buvo įkurta 1948 metais. Izraelis — demokratiška valstybėlė, gan pažangi. Jos gyventojų daugumą sudaro žydai, po karo suvykę iš viso plataus pasaulio, bet yra nemaža ir arabų.

Arabiški kaimynai šios valstybėlės niekad nepripažino ir atsisako pripažinti. Egiptas, Saudi Arabija, Jordanas, Irakas, Sirija ir Lebanonas mano, kad Izraelis yra dirbtina, artificialė valstybėlė, visiškai ten nereikalinga, ir dėl to tos šalys atsisako su Izraeliu ką nors bendra turėti.

Bet Izraeli pripažino didžiosios valstybės: Tarybų Sąjunga, Jungt. Valstijos, Francūzija ir kitos. Izraelis buvo įkurtas su Jungt. Tautų pritarimu.

Izraelio kūrėjai, žydai, traukdami iš viso pasaulio žydus pas save, aišku, tikėjosi, kad jų valstybė nebus visuomet tokia maža, kokia šiandien yra. Jie tikėjosi, jog kaip nors jie galės praplėsti savo ribas, įgyti, jei ne kitaip, tai ginklu, didesnę teritoriją iš kaimyniškų arabų.

Prieš keletą metų tarp Egipto ir Izraelio kariuomenių įvyko mūšiai ir tų mūšių pasėkoje Izraelis užėmė tam tikrą žemės plotą iš Egipto, Negebo srityje.

Įsimaišius Jungtinėms Tautoms ir didžiosioms valstybėms, tie mūšiai buvo sulaikyti. Buvo padaryta paliaubų sutartis. Be to, buvo nutarta, kad ateityje nė viena šalis prieš kitą neturi teisės naudoti ginklo, neturi teisės pradėti karo.

Amerika, Anglija ir Francūzija pasisakė: kuri pusė pradės karą prieš savo kaimyną, ta pusė bus apskelbta agresorium; Amerika, Anglija ir Francūzija padės užpultajai, padės viskuo.

Taigi dabar tenka laukti ir žiūrėti, ką Amerika, ką Anglija ir Francūzija darys: padės užpultajam gintis ar nepadės?

Iš kitos pusės, Egiptas, Saudi Arabija ir Sirija sudarė sutartį: jei Izraelis pradės prieš kurį savo kaimyną kariauti, tai jos visos trys iš vien prieš jį kariaus.

Neseniai Irakas taipgi pasisakė už tai: jei karas tarp Izraelio ir kurios nors arabiškos šalies kils, jis, Irakas, stos joms talkon.

Jungtinės Tautos ten turi savo specialę komisiją, kuri viską stebi. Ką dabar toji komisija padarys? Ką ji pasakys?

Ką pagaliau Jungtinės Tautos, jų Saugumo taryba, pasakys? Ar ji išdrįs paskelbti Izraelį agresorium?

Dalykas, mat, toks: Egiptas sukiršino Angliją, Francūziją ir Ameriką savo žygiu Suezo kanalo klausime. Be to, Francūzija pyksta ant Egipto ir dėl to, kad pastarasis, sakoma, duodąs pagalbą Alžyro žmonėms, kovojantiems už nepriklausomybę nuo Francūzijos, o Francūzijos kariuomenė žudo alžyriečius-kovotojus už laisvę, kiek tik begali!

Matot, kiek čia komplikacijų ir painiavų!

—:—

IZRAELYJE jau seniai pasireiškė tam tikras valdančių klasėje sluoksnis, kuris sakė: turime pradėti "preventyvį karą", turime "aplaužyti ragus" arabiškiems kaimynams pirmiau, negu jie sutvirtės.

Matyt, dabar ir buvo pradėtas tas "ragų aplaužymas" Izraelio kaimynams — pirmiausia tvirčiausiam, Egiptui.

Nežiūrint, kaip mes Izraeliui prijaustum, šis įsiveržimas į Egiptą yra blogas dalykas!

Iš čia gali išsiplėtoti didesnis karas, negu kai kurie numato.

Kam visa tai?

Arabiškų tautų žmonių yra daug kartų daugiau, negu žydų. Nejaugi jie mano ginklo pagalba ką nors laimėti? Netgi jei izraeliečiai užkariautų Egipto plotus, netgi jei jie šį karą laimėtų, tai visvien jie taikos ten neįvestų, nes arabai tuomet būtų dar labiau sukiršinti ir mūšiai, neoficialus karas, eitų per ilgus metus, o tai Izraeliui neduotų naudos.

Mums rodosi, jog Ben Guriono valdžia, užpuldama Egiptą, padarė didžiulę klaidą, kuri gali labai daug atsieiti pačiam Izraeliui.

KAS KĄ RAŠO IR SAKO

AR REIKALINGA MARKSISTINĖ PARTIJA?

Po TSKP XX-ojo suvažiavimo, kaip žinia, prasidėjo plačios diskusijos visame pasaulyje — diskusijos tarp marksistų, kurie peržvelgia savo praeitį ir stato klausimus dėl ateities.

Pas mus, Jungt. Valstijose, atsirado tokių marksistų (komunistų), kurie jau galvoja, būk marksistinė partija čia nereikalinga, būk reikią Komunistų Partiją paleisti ir jos vieton kurti naują, "palaidesnę" darbininkų politinę partiją. Žinoma, tokių yra nedaug.

Kanadoje tas pats. Ten marksistinė partija yra Progresyvė Darbo Partija. Pažiūrėkime, kaip ten galvojama.

J. Yla Liaudies Balsė štai ką apie tas diskusijas rašo:

"Iškyla viršun visokių minčių. Vieni teigia, kad dabar nebereikalinga Progresyvė Darbo Partija, užtenka CCF. Girdi, kam reikalinga kovinga partija, kuomet bus galima pereiti į socializmą per parlamentą. Kiti sako, kad progresyviai turi įsilieti į CCF ir veikti CCF konstitucijos rėmuose. Treti reikalauja perorganizuoti pačią PDP taip, kad iš jos, faktinai, nieko nebeliktų.

"Kad Progresyvė Partija keli metai atgal pripažino, jog Kanadoje yra galima paversti parlamentą žmonių valios instrumentu ir laipsniškai pereiti iš kapitalizmo į socializmą, tai faktas. TSRS KP iškeltos mintys nebuvo naujos. Jos tiktai tvirčiau pabrėžė šį faktą. TSRS KP suvažiavime buvo aiškiau nušviesta pasikeitusi padėtis pasaulyje. Bet nebuvo pasakyta niekur, kad marksistinės partijos nebereikalingos.

"Liaudies demokratijose veikia įvairios partijos. Tenai einama iš kapitalizmo į socializmą lėtai, laipsniškai. Bet visose šalyse švyturiu, kuris rodo kelią visoms partijoms, yra marksistinės partijos. Tai švyturiai, kurie rodo kelią į socializmą.

"Juo labiau reikalingos tokios partijos tokiose šalyse, kur dar darbininkai neturi galios. Kas gi ves darbo žmones prie socializmo, jei nebus tikrai socialistinės partijos? Pavyzdžiui, Kanadoje ta pati CCF partija rasi būtų visai kita, jeigu nebūtų pažangios partijos, nuolatos keliančios darbo žmonių interesus viršun?"

Ką gi tuo klausimu sako Tim Buck, Kanados PDP vadovas? Štai jo nuomonė:

"Pasireiškia tendencija interpretuoti galimybes 'užgydymui skilimo' socialistinių ir komunistinių pažiūrų darbininkų judėjime kaip progą 'sutrumpinti kelią'; tendencija manyti, kad galimybė taikingo parlamentarinio perėjimo į socializmą eliminuoja (panaikina) reikalą leninistinės partijos; tendencija manyti, kad parlamentarinis perėjimas į socializmą nereikalaus iš darbininkų, kad jie laimėtų ir naudotų politinę hegemoniją; tai tipiški pavyzdžiai kelių sąmišio elementų, kurie, mano manymu, kartais drumsčia mūsų supratimą apie socializmo pirmynžangą, apie kurią buvo kalbama 20-ame Kongrese.'

"Svarbiausiu klausimu, sako Tim Buck, yra ne panaikinimas leninistinės partijos, o "Kaip PDP supranta Kanados kelią į socializmą ir kaip PDP mano panaudoti marksizmo - leninizmo mokslą Kanados sąlygose, kad padėjus atsiekti socializmo taikiu, parlamentiniu veikimu, trumpiausiu laiku?"

AKTORIUS JURGIS PETRAUSKAS

Šių metų spalio 7 dieną sukakto 70 metų žymiajam Lietuvos scenos darbuotojui, aktoriui Jurgiui Petrauskui, taipgi sukako 50 metų, kai jis dirba sceniniame darbe.

Jurgis Petrauskas—vienas seniausiųjų Lietuvos scenos darbuotojų. Kas jis? Smulkesnių apie J. Petrauską žinių suteikia Viktoras Dineika Vilniaus "Tiesoje." Skaitome:

"Jurgis Petrauskas gimė 1886 metais Garliavos apylinkėje, Armoniškių kaime, mažažemių valstiečių šeimoje. Turėdamas vos aštuonerius metus, jis su motina apsigyvena Maskvoje, kur lanko pradinę ir vėliau realinę mokyklą. Po penkerių metų, 1899 m., jis vyksta į Kaukazą, o 1902 m. dirba Tbilisyje skulptūros dirbtuvėje. Skulptūros srityje jis mokosi ir lavinasi taip pat persikėlęs į Baku. Būdamas šešiolikos metų jaunuolis, J. Petrauskas pradeda gyventi savarankiškai, pamėgsta teatro meną. J. Petrauskas lanko Tagijevo teatro spektaklius, o 1905 m. įstoja į Glazunenko vadovaujamą ukrainiečių operetės trupę kaip choro dalyvis. Jo gabumai scenai, jaunatviškas entuziazmas, atkaklumas ir darbštumas padeda jam skinti kelią į sceną.

"Perėjęs dirbti į kitą trupę, jau po dvejų metų jis joje iškyla ir tampa pirmos eilės operetės dainininkas ir šokėjas.

"1916 m. J. Petrauskas mobilizuojamas į kariuomenę ir dirba viename srities kariniame teatre kartu su eilė žymių rusų teatro aktorių, kaip Dikij, Ugriumovas ir kt. 1919 m., įsikūrus tarybų valdžiai, J. Petrauskas paskiriamas režisierium."

Į Lietuvą jubiliatas grįžo 1921 metais ir ten, Kaune, tampa priimtas į Kauno dramos teatro kolektyvą. J. Petrauskas pasineria dar gilesnin darban. V. Dineikos žodžiais:

"Jis sukuria visą eilę stambių vaidmenų įžymiausiose rusų ir Vakarų rašytojų veikaluose, o taip pat lietuviškos dramaturgijos pastatymuose. Šimtas trisdešimt du vaidmenys—toks yra J. Petrausko veiklos Kauno teatre rezultatas. Jis labai populiarus aktorius, sukūręs daugelį ryškių, originalių vaidmenų. Ostrovskio pjesėse — jis "Miško Arkadijus Sčastlivcevas, "Pelningos vietos" Jusovas, apkiautęs provincialas Žaliešinas iš "Šviečia, bet nešildo"; Gorkio "Miesčionyse" jis sukuria Erčichiną, Gogolio "Revizoriuje"—Osipą, Čechovo "Vyšnių sode" — Firsą, Bomarše "Figaro vestuvėse" — Figaro. Čia ir Moljero personažų eilė. Šiuose vaidmenyse išryškėja stiprus, įvairiaspalvis, realistinis, ląbai savaimingas aktoriaus J. Petrausko kūrybinis braižas. Ypač ryškus yra jo komiškasis talentas.

"Vertingus, įvairiaspalvius vaidmenis jubiliatas yra sukūręs lietuviškos dramaturgijos pastatymuose. Greta Kirmio V. Mykolaičio-Putino "Valdove," jis sukuria Krėvės "Šarūne" Džengio — dainininko ir midaus mėgėjo paveikslą; greta bajoro Grainevskio vaidmens Petrulio pjesėje "Prieš srovę" jis atlieka Klebono vaidmenį Vienuolio "Dauboje."

"Su nauja kūrybine jėga jubiliatas dirba, atkūrus Lietuvoje tarybų valdžią. J. Petrauską matome Gorkio, Vienuolio, Lavrenevo ir kitų rašytojų veikalų pastatymuose. Per visą savo kūrybinio darbo laiką J. Petrauskas sukūrė apie 250 įvairių vaidmenų ir vaidino maždaug dešimtyje tūkstančių spektaklių.

"Jubiliatas aktyviai dalyvauja ir nacionalinės tarybinės kinematografijos kūrime. Jis atlieka fabrikanto Trinkos vaidmenį "Marytėje," vaidina filmė "Aušra prie Nemuno," o šiuo metu filmuojasi naujoje lietuviškoje kinokomedijoje iš žvejų gyvenimo "Auksinės burės."

Tai, iš tikrųjų, garbingas kelias, kurį J. Petrauskas nuėjo per 50 metų kaip aktorius, kaip lietuvių kultūros kėlėjas ir puoselėtojas!

Redakcijos Atsakymai

Mikui Detroitiečiui.—Atsiprašome, bet jūsų rašinio kalbos klausimu laikraštin nedėsime. Užtenkamai apie tai buvo rašyta, ginčytasi; užtenkamai skaitytojai mus už tai bare. Dabar pradėti iš naujo tuo klausimu diskusijas neverta ir nereikia. Rašykime ir kalbėkime kaip rašome ir kalbame, tai ir bus gerai.

W. J. Masilau, Ellensburg, Wash. — Išaiškinti skirtumus tarp komunistų, trockistų, social - demokratų, kairiųjų ir dešiniųjų socialistų negi galima trumpame atsakyme. Kada nors teks tuo klausimu parašyti išsamesnį laikrašty straipsnį.

P. Mataičiui, Hellertown, Pa.—Oficialiai 5 tarybiniai rubliai yra lygūs vienam amerikiniam doleriui. Mes iš tikrųjų nežinome, ar Jungt. Valstijų paštas persiunčia į Tarybų Sąjungą pinigus ar ne; žinome, kad bankai tai persiunčia. O kai dėl rūbų pasiuntimo į Lietuvą: siunčiant rūbus per paštą, Lietuvoje gavėjas už juos turi sumokėti muitus. Siunčiant per tam tikras agentūras, kurių yra didmiesčiuose, muitus ir persiuntimo lėšas čia pat paima, tai ten, Lietuvoje, gavėjui nereikia nieko mokėti. Sakote, turite daug knygų ir gerų knygų, kurias norėtumėte mums prisiųsti. Nežinant, kokias knygas turite, negalime nieko pasakyti. Mes taipgi juk turime knygų, daug ir visokių.

Laiškai iš Lietuvos

Laišką rašo Elisa Čerkauskaitė iš Vilniaus savo tetoms ir dėdei Vladui Čerkauskams į Scrantoną.

Elisa, kurios tėvas Juozas mirė 1948-ais metais, baigė Kapsuko vardo universitetą Vilniuje vaistininkystės skyrių, bet ta profesija ji nepasitenkino, tai vakariniuose kursuose mokėsi ekonomijos specialybės, ir 1955-ais metais ji tai baigė.

Žemiau paduodame kai kurias iš laiško ištraukas.

Brangieji:

Ir vėl aš užtrukau su laišku. Priežastys sulaikiusios mane šį kartą buvo nauja tarnyba.

Pirmiausia mes su mama labai ir labai jums dėkojame už siuntinį, kurį gavome 7-ą d. rugsėjo. Tai ištisas lobis. Jame viskas mums nepaprastai patiko. Mama nutarė, kad iš mėlynos medžiagos išeis man kostiumėlis ir mamai suknelė, o iš raudonos — man žieminis paltas ir dar rudeninis žakietas. Kostiumėlio smėlinę medžiagą mes jau nedalysime, o siūsime man vasarai puikų kostiumą.

Taip pat praeitą savaitę gavome ir antrą madų žurnalą "Glamour", kuris mums labai patiko. Šiame žurnale yra labai įdomių ir patrauklių fasonų, ypač dabar ir aš būtinai vieną turėsiu išsirinkti, siuvant sau kostiumėlį. Tik mums labai nepatiko žurnale rekliamuojamos skrybelės; nejaugi tikrai su tokiomis pas jus vaikšto? Kažkas panašaus į virėjo kepuraitę.

Aš jums taip pat išsiunčiau žurnalą tik ne "Rygos" kaip žadėjau, bet Maskvos, nes jis prieš siunčiant kaip tik naujai pasirodė ir tikriausiai ten yra pačios naujausios mados.

Rodos rašiau, kad mokausi anglų kalbą, tik ji man gana sunkiai eina, ypač negaliu ištarti "three" "that" ir "this". Dar ir dar kartą gailiuosi, kad mes esame toli nuo vieni kitų, dabar jūs tikriausiai padėtumėte man anglų kalbos tarme.

Taip pat turiu atsiprašyti ir už praeitą laišką, kuriuo aš jus tikriausiai įžeidžiau. O tai buvo todėl, kad mano draugė, kuri visada padeda man versti laiškus, buvo išvažiavusi atostogų ir aš dėl vertimo turėjau kreiptis į kitus, kurie atrodo nedaug ką nusimano anglų kalboje, nes grįžusi mano Aneta visai kitaip išvertė. Dar kartą prašau užmirškite mano grubius žodžius ir atleiskite man. Kai aš pati išmoksiu kalbos, tikriausiai jokie nesusipratimai netemdys mūsų šviesių norų. Tik nauja tarnybos vieta man, be abejo, vėl kiek sutrugdys. Ir tikrai kas metą vis į naują ir į naują vietą man tai jau pakankamai nusibodo. Viršininkai mane tikina, vis aukština, bet nuo tokių "aukštinimų" vargu ar turi kas naudos. Atleiskite, aš vėl apie save, bet mane tas dar taip jaudina, kad negaliu prie geriausių norų susivaldyti.

Dabar sakykite kaip su tetos Onos sveikata? Ar paaiškėjo kas? Kokie rezultatai? Mes trokštame, kad jie būtų kuo geriausi. Nesirgkitė, mielosios. Juk jūs turėsite dar būtinai ir Lietuvą atlankyti, būtinai, būtinai... Negali būti vietos amžiams prie didelių ir gerų norų. Tiek daug grįžtančių iš Amerikos ir jų tarpe gana senų... O jūs dar pačiame amžiuje. Grįžkite. Jūsų laukiu ne tik aš su mama, bet visa Lietuva. Grįžusius čia visko aprūpina. Dar kartą, prašau, pagalvokite.

Ruduo pas mus labai biaurus, visą laiką lyja ir gana šalta. Bendrai šie metai ne iš pavyzdingųjų.

Šiaip pas mus daugiau nieko naujo. Kai padirbėsiu, parašysiu naujus įspūdžius.

Likite sveiki, jus mylinčios

Elisa ir Mama ..

Skaitytojų Balsai

KAS BUS AMERIKOS PREZIDENTAS

Kaip sau norit, bet demokratų kandidatas į prezidentus Adlai Stevenson savo agitacinėse prakalbose puikiai pasižymėjo. Jis sakė, kad, jei bus išrinktas prezidentu, tai jis tarsis su visais, kad — sustabdyt atominių bombų sprogdinimus; už panaikinimą verstino drafto jaunuoliams, remiantis tik laisvanoriais; už padidinimą seneliams pensijų. Tai vis puikūs atbalsiai. Ot, kad tik Stevensonas dar prieš pat rinkimus susiprastų ir suprastų Amerikos žmonių pulsą, jų troškimus, paleisti dar vieną Amerikos žmonėms taip brangų obalsį, kad: jei jis bus išrinktas prezidentu, tai visiškai nutrauks ryšius su tokiais Amerikos "draugais", kaip pietinės Korejos prezidentas Rhee ir Formozos Čiang Kai-shekas, ir sustabdys pylęs bilijonus dolerių užsieniui.

Ir jeigu Stevensonas pridėtų prie savo rinkiminės kampanijos dar aukščiau minėtą šūkį, tai tikrai jis laimėtų rinkimus. Andai R. Mizara Krisluose (už spalio 17-ą) rašė: "Kad kas pasakytų tikrai, kas laimės šiemet prezidentinius rinkimus, tai būtų bagotas."

Nagi, drauguti, pažiūrėsime, argi aš būsiu bagotas. O aš pranašauju ir tikrai sakau: rinkimus laimės Stevensonas! Tegu rėkia republikonai, tegu agituoja visi didlapiai už Cadilac kabinetą, už republikonus, tegu tauškia jų nusamdyti ilgaliežuviai, tegu agituoja už republikonus kunigai, vyskupai ir kardinolai, tegu republikonai pasišaukia ir patį šventą tėvą iš Romos, bet ir su tuo, aš manau, rinkimų jie nelaimės. Tai nieko, kad jų like populiarus! Antra vertus, Amerikos žmonės jau netoki mulkiai kaip kad republikonai mano. Jie Nixono, antro Hooverio, Amerikoje nenorl. Amerikos žmonės "Hoovervillių" ant dumpų dauglau nepasirengę statyti. Tai nieko, kad republikonai pila rinkimų kampanijai milijonus dolerių, bet ir tas jų neišgelbės. Jų reakcininkų partija bus pastumta šalin.

S—kų Jurgis

LAISVOJI SAKYKLA

Atsakymas Skaitytojui

Spalio 23-čią dieną, Laisvės No. 206-me Skaitytojas savo straipsnyje "Skaitytojo pastaba", štai kaip mane mokina:

"Jonas Juška mano, kad rašytojavimas, tai kaip dirvos arimas, kurio bile kas gali išmokti. Visai ne taip, broli Juška; tavo prilyginimas visai netikęs".

Taip, drasus mokinimas. Bet tu, broli Skaitytojau, nesuprati mano rašinio tikros prasmės, ir kritikuodamas padarei klaidą. Ir štai kodėl:

Mano buvo rašyta, kad artojas ardamas žemę nors ir kreivų vagų padaro, bet jis vistiek neša naudą žmonijai. Taip pat ir rašytojas, nors jis irgi klaidų padaro, bet jis skleidžia apšvietą ir yra naudingas žmonijai.

Taigi buvo tik prilyginimas, o ne pasakymas, kad artojo ir rašytojo vienodi darbai. Tai kam tu mane neteisingai kritikuoji ir mokini?

Taigi, broli Skaitytojau, tu rašai, kad mano rašinys netikęs, bet man atrodo, kad tavo kritikavimas ne į tašką. Ir štai tau patarimas: Neimk plunksnos į ranką kito žmogaus rašiniui kritikuoti patol, pakol nesupranti to rašinio tikros prasmės. Reiškia, nerašyk iš peties.

Jonas Juška

V. MYKOLAITIS-PUTINAS

ŠUKILĖLIAI

Kovų dėl žemės ir laisvės vaizdai 1861-1864 metais

(Tąsa)

—Na, ką gi?.. Liūdna... — pritarė dragūnas. — Bet ką padarysi? Mudu štai suprantame, o kiti nesupranta. Eskadrone, rikiuotėj vienas nieko nepadarysi.

—O tu nekirsk taip smarkiai,—įsikišo antrasis dragūnas. — Mačiau vakar vieną tokį. Paguldė žmogų netoli tvoros. O dragūnas kerta. Bet kerta taip, kad rykščių viršūnės vis į tvorą, į tvorą... O viršūnėmis tai ir yra skaudžiausia.

—Taip,— sutiko Mackevičius. — Gali kai ką padaryti ir vienas. Tiesa ir tai, kad vienas eskadrono nepakreipsi. Bet juo eskadrone bus daugiau žmonių susipratusių, juo sunkiau bus tokį eskadroną panaudoti kaip nagaiką liaudžiai plakti.

Taip Mackevičius, kalbindamas tuos du svetimus ir iš pradžių nedraugiškai nusiteikusius vyrus, džiaugėsi, kad pro jų dragūnišką apvalkalą jam pavyko pasiekti jų liaudišką širdį ir įpūsti joje jau bepradėjusią išblėsti žmoniškumo jausmų liepsnelę.

Pasikalbėjęs dar valandėlę, kunigas atsisveikino. Jam reikia atlankyti ir kiti nuplaktieji. Daubaro žentas, duktė ir abudu dragūnai palydi jį ligi vartų.

Mackevičiaus vežimėlis, bėro žemaituko traukiamas, tyliai slenka kelio pakraščiu. Gatvėje žmonių maža. Kiekvienas saugoja savo namus. Po kiemus landžioja kareiviai, žvengia arkliai: Eskadrono vadas šituo kaimu nepatenkintas. Pirkios menkos, tvartai sugniužę, daržinės tuščios. Nei kur žmogui tinkamai prisiglausti, nei kur arklį pastatyti. O ką pats valgysi ir kuo gyvulį šersi! Šuniška tarnyba! Kad bent greičiau visa tai baigtųsi!

Apie pavakarę į kaimą įjojo vaitas. Sustojęs vidury sodžiaus, jis ėmė šaukti:

—Ė, Šilėnų gaspadoriai, klausykite, klausykite! Aš, Bagynų dvaro vaitas, skelbiu jums pono įsakymą: rytoj, saulei tekant, visiems pribūti į dvarą—kas valdo valaką, ar pusę valako—su jungu jaučių ir žuobriais ir su maistu ligi šeštadienio vakaro. Ar visi girdėjote? Kas nestos, iš to bus ūkis atimtas ir pavarytas nuo žemės!

Taip vaitas šaukė, kaip buvo iš seno įpratęs. Seniau to ir pakakdavo, nes daug kas kieme jį girdėdavo ir kitiems pasakydavo. Bet dabar gatvė atrodė tuščia, ir kiemuose žmonių beveik nesimatė. Tad vaitas, pradėjęs nuo krašto, ėjo į kiekvieną pirkią ir ragino rytą rytą stoti į darbą. Neatsirado tokių, kas jam prieštarautų. Jei kieno sūnus, žentas ar bernas gulėjo nuplaktas, turės stoti pats tėvas ar gaspadorius. Prievaizdo ir tijūno rimbas, reikalui esant, pačaižys ir senių nugaras.

XVI

Antanas Balsys, Petro dėdė, buvo stipriausias Lydiškių kaimo ūkininkas. Valdė jis visą valaką geros žemės prie pat Dubysos upės, turėjo kelias dešimtines pievų, be to, čia pat galulauky, kur siekė ir sklypas, už menką nuomą dar prijungė trejetą dešimtinių dirvos. Ten nuo senų laikų stovėjo karčiama, bet blaivybės plitimo metais ji pasidarė nebe pelninga, nuomininkas pabėgo, ir sklypas pateko į vadinamųjų "vakuojančių" žemių rūšį. Balsys, pavaišinęs dvaro komisorių, sklypą su pastatu laimėjo sau, nors norinčių atsirado ir daugiau. Dvaras, kuriam priklausė Lydiškių kaimas ir galulaukės karčiama, buvo valstybinis, "karališkasis," valstiečiai seniai nebėjo lažo, bet mokėjo činšą, jautėsi nebevaržomais savo ūkių šeimininkais, todėl įsigyti daugiau žemės, tegu ir nuomos teisėmis, geidė kiekvienas. Bet pralenkti Balsį ne tik šiuo, bet ir daugeliu kitų atvejų niekas neįstengė.

Kada Antanas Balsys atsirado ir įsistiprino Lydiškių kaime, atmena tik vyresnieji, o kaip visa tai atsitiko, žino tik jis pats. Nuo to laiko bus praėję daugiau negu trys dešimtys metų. Niekam, net savo žmonai, jis neprasklaidė tikrosios savo čia atvykimo priežasties, nes buvo žmogus atsargus, apdairus ir nusimanė, kad nedera girtis tokiais dalykais, kurie galėtų bet kada, bet kam sukelti blogų norų jam pakenkti. Tačiau jo paties atsiminimai dar ir dabar, po tiekos metų, gyvai jam piešia tuos jaunystės atsitikimus.

Ponui Skrodskiui priklausančiame Šilėnų kaime auko jie trys broliai. Jis, Antanas, buvo vyriausias, Jokūbas dvejais metais jaunesnis, o jauniausias, Steponas, išmirus dviems broliams ir trims seserims, buvo daugiau kaip dvidešimčia metų už Antaną jaunesnis. Kai jį užgriuvo tie lemtingi įvykiai, Steponas ėjo gal tik trečius savo amželio metus.

Balsys atsimena kaip šiandien. Buvo vėjuotas rudens vakaras. Visa šeima triūsėsi pirkioje. Piemenukas žibino balanas, motina verpė, o tėvas ir jiedu su broliu suko virves. Staiga kieme sulojo šuva, ir į pirkią įsiveržė keletas vyrų.

—Renkis, Antanai,— prašneko vienas, ponas paskyrė tave į vaiską. Mes imame rekrutus. Renkis, važiuosime.

Pirkioje kilo triukšmas, motina ėmė garsiai raudoti, tėvas šaukti ir ginčytis, bet įsibrovėliai nieko nepaisė. Balsys atsimena, kaip surišo jam rankas, įsisodino į vežimą ir nuvežė, jis gerai nežino, į kokį kiemą. Pašiūrėj po stogu pasodino jį ant rąsto, prie sienos, o kojas surakino į ištašytą tam reikalui kaladę. Pašiūrėj jau buvo keli tokiu būdu surakinti rekrutai.

Atsilošęs į sieną už nugaros surištomis rankomis, Antanas užčiuopė kakžkokį kietą daiktą, į kurį ėmė trinti virvę. Po kelių mėginimų, įtempęs rankas, jis virvę nutraukė. Apgraibomis surado pasieny kažkokį geležinį virbą, jis pabandė išvaduoti kojas. Pasisekė. Kurį laiką jis sėdėjo nejudėdamas. Jokio garso. Prie įėjimo į pašiūrę, atsišliejęs į sieną, snaudė sargybinis. Kas įvyko toliau, Balsys nemėgsta prisiminti, bet tolesni veiksmai, kaip tyčia, aiškiausiai įsibrovė į jo atmintį ir kiekvieną kartą, kai tik apie tai pamąsto, atgyja visu ryškumu.

(Bus daugiau)

CHICAGO, ILL.

Keli žodžiai apie Juozą Stulgaitį

Juozas Stulgaitis gimė ir augo Lietuvoje, Šakių rajone, Jautiškių kaime. Jo tėvai buvo mažažemiai, turėjo tik kelias desintinas žemės, o šeima buvo didelė, šeši sūnūs ir trys dukterys. Tad, Juozas neturėjo progos lankyti mokyklą. Nuo pat jaunystės dienų turėjo užsidirbti duoną tarnaudamas kitiems ūkininkams. Tik žiemos metu šiek tiek galėjo namuose prasimokinti.

Juozo Stulgaičio tėvas buvo šiek tiek prasilavinęs, mokėjo gerai rusų ir lietuvių kalbas, tai žiemos metu mokindavo savo ir kaimynų vaikus savo namuose.

Juozas vos tik sulaukęs 17 metų amžiaus atvyko į Ameriką, Saughton, Mass., pas brolį Vincą, 1913-ais metais. 1914-ais metais užėjo bedarbė ir Juozas ilgai negalėjo gyventi Stoughton, Mass.

Juozas nieko niekam nesakęs apleido Massachusetts valstiją ir apsigyveno Cleveland, Ohio. Brolis Vincas ir sesuo Marijona buvo labai susirūpinę, kur dingo Juozas. Kadangi tuo laiku jau buvo prasidėjęs pirmas pasaulinis karas, tai ir manė, kad gal Juozas pateko į kariuomenę ir gal jau nei gyvo nėra. Tik užsibaigus pirmam pasauliniui karui, vėliau po kelių metų sužinota, kad Juozas randasi Chicagoje.

Juozas Stulgaitis gyvendamas Clevelande, Chicagoje ir kitur, visada darbavosi prie lietuvių organizacijų, ypatingai prie chorų ir dailės ratelių. Jis turėjo palinkimą prie vaidinimo, tad tankiai matydavome jį vaidinant įvairiuose veikaluose.

Gyvendamas Ciceroje per kelioliką metų Juozas daug dirbo prie lietuvių kultūrinių organizacijų. Ypatingai daug energijos ir triuso įdėjo prie Lietuvių Liuosybės Namo Bendrovės. Daug techniškų darbų atliko neimdamas nei cento už savo darbą. Jis nesigailėjo savo spėkų ir laiką pašvęsti visuomenės naudai.

Apie 15-a metų atgal Juozas Stulgaitis apsivedė su Ieva Waller ir nuo to laiko gyveno Ciceroj ir veikė daugiausiai Ciceros organizacijose. Jis bandė sugyventi kuo geriausiai su įvairių pažvalgų žmonėmis, tad ir į jo laidotuves labai daug žmonių atsilankė. Jo mirtis uždavė didelį smūgį ne tik jo žmonai Ievai, broliui ir seserei ir visiem artimiesiem, bet organizacijoms padaryta didelė spraga netenkant veiklaus ir energingo draugo. Jo vietos užpildymui reikalinga naujų narių organizacijoms.

Tau, Juozai, lai bus ramybė šios šalies žemėje.

J. P.

Cleveland, Ohio

Naudokimės balsavimo teisėmis

Kiekvienas darbo žmogus privalo naudotis balsavimo teise, kad pastoti kelią visokioms negerovėms, su kuriomis jiems tenka susidurti, kurios varžo jų civiles teises, kėsinasi aprubežiuoti jiems Teisių Bilių, varžo darbo unijas įvairiais įstatymais ir kėsinasi jas sunaikinti. Tenka pastoti kelią toms negerovėms, kurios įgyvendino makartizmą Amerikoje. Kad išgyvendinti šias ir visas kitas negeroves, piliečiai privalo rūpestingai naudotis ne vien balsavimo teisėmis, bet rūpintis ir uždėjimu ant balsavimo balioto darbo žmonėms ištikimų kandidatų. Daugelis Amerikos žmonių įsitikino, kad balsavimas nieko nebereiškia, sakydami—republikonų bei demokratų konvencijose, kur suvažiuoja stambiųjų turčių agentai, nominuoja turčiams ištikimus kandidatus, kurie, išbalsuoti, tarnauja ir gina tik stambiųjų turčių reikalus. Čia tik iš dalies tiesa. Tikrenybėje darbo žmonės turi progų pastatyti sau ištikimus žmones ant nepriklausomo, independent, baloto pasinaudodami nominacijomis, primaries, balsavimu, tik, žinoma, jų kandidatai turi gauti didžiumą balsų, kitaip jų kandidatai bus nuimti nuo baloto. **Bet darbo žmonėms visuomet yra galima duoti savo kandidatams didžiumą balsų, kad tik jie rūpestingiau pasinaudotų balsavimo teisėmis, ir nėra abejonės, kad jie prieis prie tokio supratimo.**

Už ką balsuosime lapkr. 6-ą

Praeitą pavasarį buvo daug uždėta gerų žmonių ant nominacijų baloto, bet kada darbo žmonės nesirūpino jų išbalsavimu, daugelis tų gerų žmonių, negavę didžiumos balsų, tapo nuimti nuo baloto. Bet vis dar liko ant baloto gerų žmonių, už kuriuos lapkričio 6-ą visi privalome balsuoti, nes yra svarbu turėti nors ir po kelis ar tai kongrese ar valstijoje, kurie perduotų darbo žmonių reikalavimus ir kovotų už juos; taipgi ir į kitas svarbesnes valdvietes išrinktas geresnis žmogus visuomet elgiasi geriau.

Charles H. Loeb yra ant republikonų tikieto kandidatu į Kongresą nuo 21-o distrikto; jis nuolatos rūpinasi darbo žmonių reikalais. Loeb yra baigęs žurnalisto mokslą Howard universitete ir nuolatos veikia žurnalizmo dirvoj. Antrame pasauliniame kare tarnavo reporteriu, atstovaudamas 25-ius pažangius pietrytinio Pacifiko pakraščio laikraščius, kuriems Loeb raportavo iš karo lauko Pacifiko vandenyne ir buvo ant karinio laivo Misouri, kuriame Japonija pasirašė po jos pasidavimo dokumentu. Dabar dirba prie "Cleveland Call and Post" laikraščio už vadovaujantį redaktorių ir jo programa civilių ir darbo teisių klausimu yra gera. Loeb yra autorius knygos "The Future is Yours" (Ateitis yra Jūsų).

Todėl visi, kurie gyvena 21 kongresiniam distrikte, balsuodami už Charles H. Loeb į kongresmaną, atliks gerą darbą.

O gyvenantieji 22 distrikte privalo balsuoti už demokratą Harcy A. Blachman į Kongresą.

Į Ohio gubernatoriaus vietą visi privalome balsuoti už Michael V. DiSalle.

Į Ohio seimelį geriausiai rekomenduoti kandidatai yra: į senatą už August Parker ir už William Saunders. Į seimelio atstovus: už Martą Dixon, Zelmą George, sarą Harper, Reuben Payne ir Everett Tyler.

Į Common Pleas teisėjus reikia balsuoti už teisėją Charles W. White antram terminui.

Iš prezidentinių kandidatų darbo žmonės greičiau pasirinks Adlai Stevensoną, nes pastarasis iškėlė daug trūkumų ir atrodo, kad jis žino, kaip juos pataisyti. Stevensono griežtas ir atrodo nuoširdus išstojimas už sulaikymą hidrogeno bombų mėginimų, patrauks daug balsuotojų link savęs.

Am. Pilietis

Waterbury, Conn.

Kitus peikia, o save giria

Daug, labai daug girdime kalbų per radiją ir televiziją apie rinkimus iš abiejų partijų, kurių kandidatai savo oponentus niekina, o save giria.

Republikonai sako, būk dabar esą geriausi laikai, tad ateinančiuose rinkimuose, novemberio 6-ą dieną, balsuokite už juos, tai bus dar geriau. Žmonės taipgi kalba daug apie rinkimus. Vieni sako, kad republikonai geresni, kiti giria demokratus, o treti sako, kad abieji tokie pat. Prieš rinkimus prižada daug, bet po rinkimų visi pamiršta darbininkų reikalus, o rūpinasi turčių reikalais, nes iš ten yra daugiau naudos, negu iš darbininkų.

Mes turime tiktai dvi partijas ir abidvi panašios į viena kitą. Daugelis taip kalba ir taip yra: abi partijas remia fabrikantai, republikonų stambūs, o demokratų smulkesni, bet vis vien bagoti. O darbininkai savo partijos neturi, priversti balsuoti už anų partijų kandidatus, ar jie geri ar blogi, mažas pasirinkimas.

Mano supratimu, reikėtų už demokratus balsuoti, kadangi istorija parodo, kad pastarieji daugiau yra padarę gero darbininkams. Aš manau, kad daugelis nepamiršo Hooverio laikais pergyventų įvykių.

Balsuotojas

Norwood, Mass.

PADĖKAVONĖ

Po šešių mėtų sirgimo mano vyro, J. Krasausko, prisiėjo pernešt sunkumų ir vargo. O prie to dar susidarė daug nepaprastų išlaidų: daktarams, vaistams ir kitkam. O įplaukos būtiniems gyvenimo reikalams visai sumažėjo. Dėl to, nors būdama ir labai pavargus, vienok turėjau ieškoti kokio nors darbo, kad užsidirbti kiek būtiniausiems pragyvenimo reikalams. Tokiose aplinkybėse gyvenant, apie pasirinkimą darbo negalėjo būti nei kalbos. Prisiėjo dirbti tokį, kokis tik papuolė. O gautas darbas buvo labai nepatogus: šalta, nešvaru ir pusėtinai dulkių. Padirbus kiek laiko tame darbe, pasijutau, kad mano krūtinėje kas tai negerai. Bet mesti tą darbą gyvenimo aplinkybės neleido. Todėl ir tęsiau tą darbą. Pagaliau mirus mano vyrui, J. Krasauskui, 1955-tų metų gegužės 21-ą dieną, prisiėjo panešt naujų rūpesčių su laidotuvėmis. Tas visai pakirto mano sveikatą ir, praėjus 4-ioms savaitėms po laidotuvių, turėjau pasiduot į Norfolk County džiovininkų ligoninę, South Braintree, Mass., kurioje išbuvau metus laiko. Būnant toje ligoninėje prisiėjo pergyventi daug nemalonumų ir ilgesio. Ypatingai per pirmus 6-ius mėnesius, kuomet neleido nei iš lovos išlipti. Turėjau gulėt ir gulėt. Sunku įsivaizduot tą nuobodumą ir ilgesį. Ir tiktai kuomet kas atvažiuodavo aplankyti, tik tuomet trumpai valandai galima buvo pamiršt tuos visus nesmagumus.

Todėl čia ir noriu pareikšti širdingiausią padėką visiems, kurie mane lankė, kaip tai: Balaičiutėms iš Dedham, J. Simaičiui ir kitiems, iš Brocktono; Norwoodo Moterų Klubo narėms už laiškus ir dovanas, o taipgi ir už surengimą pasitikimo pažmonio, man grįžus iš ligoninės, taipgi dėkoju J. Neveckienei iš Norwoodo, kuri mane lankė kas savaitė per visus metus.

Nėra galima išvardint visus, kurie kaip nors mane lankė.

Taigi širdingiausiai ačiuoju visiems ir visoms!

Marcelė Krasauskienė

Mokslas — Literatūra --- Švietimas

Knygos, kurias vieni skaito iš meilės, kiti iš piktumo

ŠLIUPTARNIAI — 652-jų didelio formato puslapių knyga, kurioj daug sukrauta svarbių mokslo dalykų, daug religijos dalykų ir daug Amerikos lietuvių gyvenimo, ypač įžymių dr. Šliupo darbų dėl lietuvybės, švietimo ir sąžinės laisvės. Puikiuose kietuose viršeliuose, o kaina tik $3.00.

ČIKAGOS ŠEŠĖLIAI — Žiaurios tikrovės vaizdų knyga, kurioje tikrojo, nuogojo gyvenimo yra daugiau, negu mariose vandens ir druskos. Iliustruota, 316 psl., kaina $3.00.

ŠIRDIES ROMAI — romanas, kuris ir jam, ir jai labai nuoširdžiai pasako: vasarą jūs vaikščiojote tarp žalių medžių bei žydinčių gėlių ir džiaugėtės jų grožiu, o rudenį, žiemą ir pavasarį **vaikščiokite** širdies rūmuose ir džiaukitės žodžio, meilės ir kraujo šiluma. Iliustruota, 449 psl., kaina $4.00.

SAULĖS RŪSTYBĖ — romanas, kuris kiekvienam-nai sakyte sako: skaitai mane, nes myli, o nemylėt negali, kada mane skaitai. 311 psl., kaina $3.00.

VISOS 4 KNYGOS SYKIU TIK UŽ $5.00! Bet kas nori tik 1 ar 2, ar 3 knygų, tai už 1 tik $2.00, už 2 tik $3.00, už 3 tik $4.00. Persiuntimo kaštus apmokame. Rašykite: **Dr. Alg. Margeris, 3325 S. Halsted St., Chicago 8, Ill.**

Seno Vinco Eilėraščiai

Iki lapkričio 1-mos dienos Seno Vinco eilėraščių knygos užsakymų gauta arti tūkstančio. **Norime gauti tūkstantį užsisakymų!**

Knyga jau surinkta ir pirmas mušimas jau eina į presą. Knyga bus kiek didesnė negu originaliai buvo lanuota. Prenumeratorių vardai eis į paskutinį mušimą. Tad dar yra laiko rinkti užsakymus iki lapkričio mėnesio pabaigos.

Prenumeratų rinkėjų prašome pasidarbuoti iki lapkričio (Nov.) pabaigos. Surinkime tūkstantį prenumeratų, parodykime senam autoriui, kad mes įvertiname jo triūsą ir talentą darbininkiškos apšvietos dirvoje.

Kurie dar neužsisakėte Seno Vinco eilėraščių knygos, užsisakykite be atidėliojimo. **Knygos kaina tik $1.00.** Kurie užsisakysite iki **lapkričio mėnesio 30 dienos,** tų visų vardai bus knygoje išspausdinti.

Užsakymus siųsdami adresuokite:

LAISVE

110-12 Atlantic Ave., Richmond Hill 19, N. Y.

18 Lapkričio November

Tai svarbus įvykis Didž. New Yorko apylinkės lietuviams, nes tą sekmadienį įvyks

Dienraščio Laisvės Metinis

KONCERTAS

Linksma pranešti, kad šiemet Laisvės koncerto programa bus labai įvairi, nes ją atliks žymiausi Amerikos lietuvių talentai.

Šis Koncertas Bus

Liberty Auditorium

110-12 Atlantic Ave., Richmond Hill 19, N. Y.

Prasidės 3:30 valandą popiet. Pradedame anksčiau, kad būtų progos i toliau atvykusiems anksčiau sugrįšti namo.

Koncertui Įžanga tik $1.50

Prašome išanksto pasižymėti dieną ir pasirūpint atsilankyti. Taipgi pakvieskite ir savo pažįstamus ateiti į koncertą

IŠ LIETUVOS

Studentų draugystės šventė

VILNIUS.— Neries pakrantėse sekmadienį ilgai skambėjo dainos, muzika, jaunatviškas juokas. Kai nusileido sutemos ir tolumoje sušvito tūkstančiai miesto žiburių, Karoliniškių kalnuose suliepsnojo studentų draugystės laužas . . .

Dar anksti rytą į respublikos sostinę iš Kauno atvyko Politechnikos instituto, Lietuvos Žemės ūkio akademijos, Medicinos instituto ir kitų aukštųjų mokyklų studentai. Sekmadienį Vilniuj įvyko pirmoji Vilniaus ir Kauno studentų šventė.

Studentai beregint užmezga pažintis, randa bendrą kalbą. Jaunimo stadione belaukdami sportinių žaidynių pradžios, jie kalbėjosi vieni su kitais apie studijas, vasaros atostogas. Kitame būrelyje buvo kalbana apie laikraščiuose paskelbtą Nutarimą dėl darbo užmokesčio padidinimo mažai apmokamiems darbininkams ir tarnautojams. Juk Nutarime kalbama ir apie studentų stipendijas . . .

Pagaliau į aikštę išeina Vilniaus ir Kauno studentų futbolo rinktinės. Rungtynės prasideda. Kauniečiai, iš pat pirmųjų minučių įgiję persvarą, laimėjo susitikimą santykiu 3:0.

Stadione pasirodo respublikinės studentų estafetės "Mūsų jėgos — Tau, Tėvyne!!" dalyviai. Pirmas baigmę pasiekia Politechnikos instituto studentas Peras. Kombinuotą estafetę Trakai—Vilnius KPI komanda užbaigė per 53 minutes 47.6 sek. Antroji vieta atiteko KKI sportininkams (54 min. 47 sek.). Trečiąją vietą užėmė Vilniaus Valstybinio pedagoginio instituto studentai, parodę 55 min. 3.4 sek. laiką.

Po pietų šventės dalyviai rinkosi Karoliniškių kalnuose, kur vyko saviveiklininkų koncertai ir studentų vaikštynės. Netrukus slėniais nuskambėjo pirmi Vilniaus Valstybinio V. Kapsuko vardo universiteto studentų ansamblio liaudies instrumentų orkestro akordai, Neries pakrantėmis nuaidėjo kolektyvinės kūrybos daina "Ačiū Partijai". Vikriai sukosi šokėjų poros.

Akordeonu puikiai sugrojo Pedagoginio instituto studentas Pliaukštė. Lietuvių liaudies melodija liejosi iš Škėmos lumzdelio. O štai, Kauno Veterinarijos akademijos vyrų kvartetas atlieka čekų liaudies dainą "Po langu stoviu", jugoslavų dainą "Marijana". Ilgai nenutrūkstančiais plojimais buvo sutikta Politechnikos instituto studentų Rimkaus ir Petroko savo kūrybos humaristinė daina apie palšą studentą, kauniečių Kaziliūno ir Paplauskaitės atlikta B. Dvariono "Žvaigždutė" ir daugelis kitų programos dalykų.

Iki vėlaus vakaro užsitęsė šventė. Studentai skirstėsi su mintimis palaikyti užsimezgusią draugystę, sekančiais metais susitikti ne mažiau įspūdingoje ir įdomioje šventėje.

St. Arnašius

Kas kaip gina sveturgimius

Pastaruoju laiku retai pasirodo aukojančių sveturgimių gynimo reikalams vardai. Tačiau aukų teikėjų visada atsiranda. Štai keletas jų, kurių vardai dar nebuvo atžymėti:

M. S.	$20
Brooklynietė	10
J. Bekampis, Avalon, .	10
Ričmondhilliečių grupė,	6
J. Banaitis	5
K. Depsas	5
George W.	5
S. Sasna	5
Williamsburgiečių gr. ..	4
Jonas, Jr.	4
Senasis Juozas	3
Ilsa	3
P. V.	2
C. Alex	1
A. Bimba	1

Širdingai ačiū visiems čia minėtiems ir anksčiau prisidėjusiems. Lauksime jūsų paramos ir aukštai įvertinsime ir ateityje.

Money order ar čekius rašykite M. Stakovas vardu ir pasiųskite: Anne Jones, 39 E. 98th St., Brooklyn 12, N. Y.

Liet. Komitetas

LAISVĖS VAJUS

(Tąsa nuo 1-mo psl.)

Šie Miestai Aukomis Stovi Sekančiai:

Pittsburgh, Pa.	$70.32	Chicago, Ill.	18.00
So. Boston, Mass. ...	69.00	Philadelphia, Pa. ...	15.00
San Francisco, Calif.	58.00	Baltimore, Md.	10.00
Brockton, Mass.	54.00	Detroit, Mich.	10.00
Plymouth,		Minersville, Pa.	7.00
Wilkes-Barre, Pa.	41.00	Lawrence-Lowell,	
Newark, N. J.	30.00	Mass.	7.00
Waterbury, Conn. .	28.00	Binghamton, N. Y. ..	6.00
Elizabeth, N. J.	27.00	Great Neck, N. Y.	5.00
Brooklyn, N. Y.	26.00	Auburn, Me.	4.00
Worcester, Mass.	22.00	Scranton, Pa.	3.00
Stamford, Conn. ...	20.00	New Haven, Conn. ...	2.00
Bridgeport, Conn. ..	20.00	Girardville, Pa.	1.00

Naujų prenumeratų gavome nuo: S. Penkausko, Lawrence, Mass.; camdeniečio Pranaičio; dvi nuo L. Prūseikos, Chicago; dvi nuo J. Purtiko-J. Mažeikos, pittsburghiečių. Jie kviečia savo buvusį kaimyną J. Urboną, kuris dabar gyvena Detroite, eiti į konkurenciją vajuje, sako, bus įdamiau darbuotis.

P. Grabauskas, brooklynietis, pridavė naują prenumeratą ir sako, kaipo buvęs baltimorietis, jis skiria savo punktus baltimoriečiams. J. Galgauskas, norwoodietis, irgi prisiuntė naują prenumeratą. **Iš viso šį sykį naujų prenumeratų gauta aštuonios!**

Sekanti vajininkai prisiuntė atnaujinimų ir pakilo punktais: V. Ramanauskas, Minersville, Pa.; J. Kazmer, Pittsburgh, Pa.; Vera Smalstis, Detroit, Mich.; M. Kasel, So. Boston, Mass.; Antanas, elizabethietis; ir Geo. Shimaitis, Brockton, Mass.

Spalio mėnesiu vajus pravestas gana gražiai. Pasirūpinkime, kad lapkritis ir gruodis būtų dar geresni. Kur dirbama, ten pasekmės gražios. Gaila, kad kai kurias kolonijas vargina pasivėlinimo yda. Jau prabėgo ištisas mėnuo mūsų vajaus, o daugelyje kolonijų dar niekas neveikta. Stokime į darbą visi, pasimokykime iš vajininkų, kurių vardai aukščiau išspausdinti, kad kur dirbama, ten yra ir pasisekimas.

Laisvės Administracija

New Yorko ir Apielinkės Žinios

Forumas apie įvykius Vengrijoje įvyks čia

Šiandien, penktadienį, lapkričio 2, Jeffersono mokykloje įvyks įdomus forumas apie įvykius Vengrijoje. Kalbės "Daily Worker" redaktorius John Gates, Dr. Doxey Wilkersonas, vienas žymus pažangus New Yorko vengrų veikėjas, ir t. t.

Kaip žinia, "Daily Worker" savo vedamuose straipsniuose sakė, kad už įvykius Vengrijoje atsakingos praeities klaidos, kurias padarė Rakošis, Gero ir kiti buvę vadai. Tame laikraštyje tilpo laiškų nuo skaitytojų, kurie su tomis nuomonėmis nesutinka, kurie mano, kad Vengrijoje nieko panašaus nebūtų įvykę, jeigu nebūtų pradėta "palaidumo" taktika.

John Gates, kuris redaguoja "Daily Worker", tame forume reikš pirmą nuomonę, kurią jis taipgi rems editorialais, kurie tilpo pačių vengrų komunistų organe "Szabad Nep". Bus kalbėtojų, kurie reikš kitą nuomonę. Publika galės statyti klausimus.

Jeffersono mokyklos adresas yra 575 Sixth Ave. (netoli 16 St.). Įėjimas laisvas. Pradžia 15 minučių po aštuntos vakare.

Pasidairius po Brooklyno Williamsburgą

Brooklyno Williamsburge tautinė gyventojų sudėtis yra pasikeitusi. Jau bus aštuoneri metai kai aš apleidau Union Avenue. Tuomet šita miesto sekcija buvo daugiausia apgyventa žydais, paskui juos sekė italai ir lietuviai. Dabar, matytum, visi lūšnynai užimti puertorikiečiais, nors jie save vadina "spaniolais". Taipgi jau labai daug ir negrų yra apsigyvenę Williamsburge.

Teko kalbėtis su National Biscuit Co. agentu. Jis pasakė, kad lietuviai, rusai ir lenkai parduoda biznius ir apleidžia šią sekciją. Pasirodo, kad kai Washingtonas padarė draugišką sutartį su Franciško Franko, tai dabar ispanai pasiekia Porto Rico, o iš ten Ameriką.

Trys vaistinės pranyko

Ant Union Ave. iki Grand St. būdavo trys vaistinės. Dabar ant kampų yra viena ispanų karčiama, kita maisto krautuvė, o vienas kampas tuščias stokso. Minėti trys drugštoriai kerai pasilaikydavo, biznį darydavo daugiausia iš moterėlių, kurioms jie parduodavo visokius veido papuošalus. Kas dabar pasidarė su tomis moterėlėmis?

Negiliukingas sekmadienis

Tokia graži sekmadienio diena. Sakau: užeisiu aplankyti savo senus pažįstamus. Jie ten laiko maisto krautuvę. Bet kada įžengiau krautuvėn, žiūriu, kad jau naujas savininkas, ispanų tautos. Na, štai atėjo ir senasis savininkas. Jis pradėjo man pasakoti apie kipšiškus įstatymus, kad sekmadieniais negalima parduot "orange juice" ir "baby foods". Girdi, mudu su žmona išėjome bažnyčion ir palikome krautuvėje naująjį savininką. Jis nežinojo ir pardavė tuos produktus. Tučtuojau įeina policistas ir išrašo "somons". Nežinia, kaip tas teismas išeis.

Įdomus, pamokinantis įvykis

Besisukinėdamas po seniai gerai pažįstamą apylinkę, sutikau moteriškę, kuri yra mėno mylėtoja ir labai aukėštai prasisiekus dainavime. Klausiu, kaip sekasi? Viskas, girdi, atrodo gana gerai, jaučiuosi sveika, dainuoti irgi neblogą pasisekimą turiu, bent jau tuo sykiu jokių kliūčių neturiu. Kodėl, jos klausiu, ar pirmiau turėjote kokių nors nesusipratimų? Taip, turėjau, ji atsakė. Turėjau gerklės skaudėjimą. Per ketverius metus perleidžiau daugybę gydytojų. Rezultatai buvo be pasekmių. Nagi, sykį nusprendžiau eiti pas gydytoją dipuką. Jis taipgi gerklės ir nosies gydytojas. Pirmą sykį išegzaminavo, davė vaistų, liepė ateiti už savaitės laiko. Nueinu antrą sykį. Gydytojas paklausė: Ar tu kartais negeri vandens parkuose iš tos švirkšlės, iš kurios vanduo eina aukštyn? Taip, atsakiau, geriu. Ar geri kavą, kur per langą paduoda, kur puodukų nesterilizuoja, o tik vandeniu paplauna ir duoda kitiems? Taip, geriu.

Tai dabar aišku, sako gydytojas, kur yra tavo ligos priežastis. Sustok tai dariusi ir būsi sveika.

Ir, matytum, sako man minėta dainininkė: jau šeši mėnesiai praėjo ir aš jaučiuosi linksma ir laiminga. Daktaro patarimai buvo geri.

Klovainietis

Trys tarybiniai piliečiai gavo leidimą išvykt Tarybų Sąjungon

Praeitą savaitę imigracijos pareigūnai neleido vienai Bronxo šeimai išplaukt Tarybų Sąjungon. Nors Serafinas Strelkovas, jo žmona ir duktė buvo gavę tarybinius pasportus (vizas), Amerikos valdžia jų nepripažino. Mat, nors Strelkovas gimė Rusijoje, jis jau buvo tapęs Amerikos piliečiu ir gavo tarybinę pilietybę vėliau, atsisakydamas Amerikos. O JAV laikosi nuomonės, kad Amerikos pilietis savo pilietybės gali atsisakyti tiktai užsienyje, ne šioje šalyje.

Bet dabar sutikta juos išleisti. Tik formalumas pakeistas: jiems duoti Amerikos pasportai ir jie išvyksta kaip Amerikos piliečiai, bet galės pilietybės atsižadėti, kai nuvyks Tarybų Sąjungon. Praeitą trečiadienį Strelkovas ir šeima, — žmona ir duktė,— jau išvyko.

Politinėje padangėje

Trečiadienį, tą pačią dieną, kuomet Stevensonas, Lehmanas ir Wagneris kalbėjo dviejuose mitinguose po atviru dangumi New Yorke, čia kalbėjo ir republikonų vice-prezidentinis kandidatas Nixonas. Jis kalbėjo masiniame mitinge Hárleme. Nixonas kalbėjo vakare 7th Ave. ir 152 gatvių kampe. Kad sutraukti kuo daugiau žmonių, tame mitinge darbavosi ne tik republikonai, bet prie jų prisiplakęs demokratinis kongresmanas Powellis.

Trečiadienį buvo šlapia ir lietinga, kas pakenkė ir Stevensono ir Nixono mitingams.

* * *

Izraelio - Egipto karas pastatė gan sunkion padėtin republikonų kandidatą Javitsą. Javitsas tikisi laimėti daug balsų savo tautiečių žydų tarpe, bet dabar jo viltys tuo atžvilgiu žymiai susilpnėjo.

Eisenhowerio atsikreipimas į izraeliečius pasitraukti iš Egipto nepatinka, žinoma, sionistams ir kitiems Izraelio valdžios rėmėjams. Pranešama, kad kuomet Javits praeitą antradienį kalbėjo vienoje sinagogoje, jis buvo nušvilptas ir nubaubtas.

Pamatę, kad jie gali prarasti nemažai balsų tų žydų tarpe, kurie po sionistų įtaka, republikonai deda desperatiškas pastangas ant kiek galima sustiprinti pozicijas negrų tarpe. Harleme jie dalina ištraukas iš įtakingo Baltimorės negrų laikraščio "Afro - American", kuris remia Eisenhowerį, taipgi Chicagos negrų protestantų pastorių pareiškimą už Eisenhowerį.

* * *

Progresyvių organas "National Guardian" sako, kad profesorius DuBois ragina žmones šiuo kartu visai nebalsuoti rinkimuose. Jis sako, kad nėra mažiausio pasirinkimo. Tame pačiame laikraštyje telpa kitas Hallinano ir McAvoy laiškas, kuriame jie ragina kairiečius balsuoti už Socialist Workers Party. Jie nemini, kad ji ne ant baloto. O nepriklausomas socialistų žurnalas "Monthly Review" ragina balsuoti už vieną trijų socialistinių partijukių: SWP, SLP arba SP.

* * *

Bet tuo tarpu, kai teoretiniai visokių kairiečių organai reiškia visokiausias nuomones, už ką balsuoti, New Yorko unijos beveik vieningai, CIO, AFL ir nepriklausomos, remia Stevensoną. Manoma, kad jų balsas nusvers ir užtikrins laimėjimą demokratams New Yorko valstijoje.

TYRINĖJIMAS TĘSIASI

Dar vis tęsiasi Andrea Doria ir Stockholmo susidūrimo tyrinėjimas. Stockholmo inžinierius Svensonas dabar liudijo, kad bent vienas laivo motoras jau buvo pradėjęs sukti atgal, kai susidurta su italų laivu. Tyrinėjimas dar užsitęs, sakoma, daug savaičių.

Teismas turi nuspręsti, ar svarstyti formaliai visokius skundus. Italų linija skundžia švedų liniją, švedu linija — italų liniją, o daugelis keleivių skundžia vieną arba kitą liniją . . . .

KEISTA BYLA, GERAI PASIBAIGĖ

Kelių policija aną dieną, buvo suareštavus ir patraukus teisman Rafael Carrillo už perėjimą "New York State Thruway". Žemesnis teismas rado jį kaltu, bet apeliacijų teismas išteisino. Teismas pripažino, kad Carrillo turėjo teisę pereiti vieškelį eidamas į darbą.

Maria Calas dainavo

Šią savaitę operoje "Norma" Metropolitane pirmu kartu kaip primadona dainavo Maria Calas. Calas, kuri gimė Brooklyne, per ilgą laiką bandė prasimušti į solistes Metropolitane, bet be pasisekimo. Paskui ji išvyko Italijon ir su laiku tapo gal labiausiai pagarsėjusia operos dainininke Europoje. Jos dainavimas New Yorke Metropolitane yra kaip ir triumfas.

UNIVERSITETAS IEŠKOS 75-ių MILIJONŲ DOLERIŲ

Harvard universiteto prezidentas Nathan M. Pusey čia pareiškė, kad jo vadovaujama mokykla pasimojusi aukomis surinkti $75,000,000, gal net ir visą $100,000,000. Girdi, tiek reikės mokyklos gerinimui ir plėtimui.

PRANEŠIMAS

BROCKTON, MASS.

LLD 6 kp. susirinkimas įvyks lapkričio 5, Liet. Taut. Namo kambaryje, 8 Vine St., 7:30 v. v. Visi nariai dalyvaukite, išgirskite raportą iš įvykusio teatro (spalio 27 d.). Taipgi reikės prisiruošti prie žiemos veikimo, ir aptarsime dienraščio Laisvės prenum. vajų. Geo. Shimaitis, fin. sekr.

(213-215)

50 organizacijų stoja už pastovią registraciją

League of Women Voters, Independent Voters League ir eilė kitų organizacijų, iš viso 50, atsiuntė savo atstovus į miesto tarybą, reikalaujant, kad būtų pravestas pastovus registravimasis. Reikalavimas įvesti pastovų registravimąsi nėra naujas. Jau seniai kelta balsų už tai, kad registruotis iš naujo prieš kiekvienus rinkimus yra didelė ir nereikalinga sunkenybė. Yra nuomonių, kad jeigu būtų įvestas pastovus registravimasis, bent 10% arba 15% daugiau žmonių balsuotų rinkimuose.

Pastovus registravimasis reiškia, kad kartą užsiregistravęs, žmogus lieka registruotas, nebent jis pakeičia adresą ir turi registruotis kitoje apylinkėje.

Buvo balsų ir prieš pastovų registravimąsi, bet jų argumentai buvo keisti. J. D. Rabins, atstovaujantis spaustuvininkus, sakė, kad įvedus pastovų registravimą, spaustuvės nustos daug darbo, nes miestas nustos užsakyti prieš kiekvienus rinkimus registravimosi formas . . . .

Ebbets Field pavirs butu namų projektu

Ebbets field, beisbolo didysis stadijonas Brooklyne, kuris buvo Dodgers komandos "namais", dabar parduotas privatiniam kontraktoriui, kuris toje vietoje statys butų projektą. Bet Dodgers skelbia, kad tas nereiškia, kad jie apleis New Yorką. Jie vietoje to ieškos sau naujo stadijono.

Ebbets Field parduotas už tris milijonus dolerių.

Jūrininkų streikas atidėtas

Laimėjusi rinkimus ILA unija tebeveda darybas su laivų kompanijomis. Nors susitarimo dar nepasiekta, nors senasis kontraktas pasibaigė su lapkričio 1-a diena, bet unija paskelbė, kad streiko nebus iki lapkričio 16-os dienos. Manoma, kad iki to laiko bus prieita prie susitarimo ir streiko bus išvengta. Miesto valdžia daro spaudimą ant laivų kompanijų ir unijos, kad jos susitartų be streiko.

GAL PAGERINS LAIŠKŲ PRISTATYMĄ

Mūsų šalies pašto vedėjas Arthur E. Summerfield susišaukė 450 pašto skyrių vedėjų ir jiems pranešė apie federalinės valdžios planus pagerinimui laiškų pristatymo ir kitokio paštinio patarnavimo. Tai, žinoma, kaštuos nemažai pinigų, bet, girdi, laiškų pristatymas bus paskubintas 30 procentų.

REIKALAVIMAI

Reikalinga moteriškė butui tvarkyti. Du, tris kartus per savaitę. Maistas ir geras atlyginimas. Kreipkitės pas A. Raudžių, 328 Union Ave., B'klyn, N. Y.

(212-214)

MATTHEW A. BUYUS

(BUYAUSKAS)

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

426 Lafayette St.

Newark 5, N. J.

MArket 2-5172

ĮVAIRIOS ŽINIOS

Bukareštas. — Rumunija uždraudė užsieniečiams keliauti keturiose savo provincijose, ypatingai vengriškai kalbančiose srityse Transylvanijoje. Taipgi nutrauktas geležinkelinis susisiekimas tarp Bukarešto ir Belgrado.

Stevensonas dabar reikalavo iš radijo - televizijos stočių, kad jam būtų duota tiek pat laiko, kad atsakyti Eisenhoweriui.

Maskva. — Britanijos, Francūzijos ir Izraelio ambasadoriai tapo pašaukti į užsienio reikalų ministeriją ir jiems įteikti oficiališki protestai prieš agresiją Egipte.

Paryžius.—Francūzai atvežė iš Alžyro penkis suimtus nacionalistų vadus. Jie bus teisiami Francūzijoje. Fresnes kalėjimas, kur jie laikomi, ypatingai stipriai saugomas.

NEW YORK

HELP WANTED FEMALE

NURSE

Licensed. Nursing home, floor duty. 11 P. M.-8 A. M. 5 nights. Good salary

MO. 4-2300

(210-216)

Cleaning Women. To work 6 P. M.—12 P. M. Cleaning offices in large bldgs. Up to age 45. Apply 9 A. M. all wk. Please do not telephone. Must speak English. **NATIONAL CLEANING CONTRACTORS, 9 W. 29th St., N. Y. C.**

(203-209)

HELP WANTED MALE

MACHINISTS

Tool and Die experience preferred. Wire fabrication. Good opportunity.

BEACON ENTERPRISES, INC. 1051 Sawmill River Rd., Yonkers

(213-219)

DIE MAKER. Exp. Progressive Dies. Precision Electrical Contacts. Hub Bronx; conv. subways. Salary open. Also

All around Machinists, exp. Call

CYpress 2-6525

(213-219)

DISHWASHERS (3)

Good Pay. Steady Work. Apply

PARKWAY GRILL
Glen Cove & Jericho Tpke
Old Westbury, L. I.

(213-216)

INSPECTOR
1st Class

Turret Lathe. W & S No. 3 or 5. Set up and operate. **Electro Mechanical Assemblers. Gear Cutter, 1st class.** Top wages. Free hospitalization, sick leave & many other benefits. 53½ hr. work week. Call for appointment. Open Saturdays.

SUPERIOR
Mfg. & Instrument Corp.
154-01 Barclay Ave,. Flushing
FL. 3-7422

(213-216)

MACHINISTS. Experimental. Experienced Milling & Lathe hands. Also precision sheet metal man.
ARCS RESEARCH & DEVELOPMENT CORP.
2440 Merrick Rd., Bellmore, L. I.
Sunset 5-7486

(210-214)

Business Opportunity

Proga! Scholes Baking, Inc. Isteigta virš 30 m. yra ant pardavimo! Pilnai ištaisyta, pilna tavoro. Parduoda savininkas su nuostoliu.

Skambinkite: **EV. 4-8802**

(210-21[illegible]

Terrific Opportunity! All around baker. Come in 8 years established bakery as partner. Small investment. Call owner. **RA. 8-6449.**

(207-213)